

อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย

**CONVENTION RELATING TO THE
STATUS OF REFUGEES**

อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย อารัมภบท

บรรดาอักษรภาคีผู้ทำสัญญา

ตามที่กฎบัตรสหประชาชาติพร้อมทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 1948 ได้ยืนยันหลักการที่ให้นุชนได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ตามที่สหประชาชาติได้แสดงความห่วงใยอย่างมากเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยในหลายโอกาส และพยายามให้ผู้ลี้ภัยได้มาซึ่งสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ด้วยเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะปรับปรุงและเสริมสร้างความตกลงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเรื่องสถานภาพของผู้ลี้ภัยพร้อมทั้งขยายขอบเขตและเพิ่มความคุ้มครองตามที่กำหนดไว้ในความตกลงต่าง ๆ ดังกล่าวด้วยการทำความตกลงขึ้นใหม่ อีกฉบับหนึ่ง

โดยคำนึงว่าการให้ที่พักพิงอาจทำให้บางประเทศแบกรับภาระที่หนักเกินไปและการแก้ไขปัญหานั้นมีขอบเขตและลักษณะเป็นปัญหาระหว่างประเทศตามที่สหประชาชาติยอมรับนั้น ย่อมไม่อาจประสบผลสำเร็จหากปราศจากความร่วมมือระหว่างประเทศ

โดยที่บรรดารัฐตระหนักว่าปัญหาผู้ลี้ภัย เป็นปัญหาทางสังคมและมนุษยธรรม และต้องการทำทุกสิ่งในอำนาจของตนเพื่อป้องกันไม่ให้อันตรายนี้เป็นเหตุแห่งความตึงเครียดระหว่างรัฐ

ตามที่ข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ เป็นผู้ซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่ดูแลบรรดาอนุสัญญาระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลี้ภัยและโดยตระหนักว่าประสิทธิภาพในการประสานมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหานี้ นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างบรรดารัฐกับข้าหลวงใหญ่
ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1
บททั่วไป
มาตรา 1
บทนิยามของคำว่า “ผู้ลี้ภัย”

ก. ตามอนุสัญญาฉบับนี้คำว่า “ผู้ลี้ภัย” หมายถึงผู้ใดที่

(1) ได้รับการพิจารณาแล้วว่าเป็นผู้ลี้ภัยภายใต้ข้อตกลง ลงวันที่ 12 เมษายน 1928 และ 30 มิถุนายน 1928 หรือภายใต้อนุสัญญาลงวันที่ 28 ตุลาคม 1933 และ 10 กุมภาพันธ์ 1938 พิธีสาร ลงวันที่ 14 กันยายน 1939 หรือ ธรรมเนียมขององค์การผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ

ในกรณีที่บุคคลใดได้รับการวินิจฉัยจากองค์การผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ ในห้วงที่องค์การฯยังปฏิบัติหน้าที่อยู่นั้น ว่าขาดคุณสมบัติ คำวินิจฉัยดังกล่าวไม่อาจกีดกันบุคคลนั้นจากการได้รับสถานภาพผู้ลี้ภัย หากเป็นผู้ที่เข้าเงื่อนไขตามวรรค 2 ของส่วนข้อกำหนดนี้

(2) อยู่นอกอาณาเขตรัฐแห่งสัญชาติของตน อันเป็นผลจากเหตุการณ์ก่อนวันที่ 1 มกราคม 1951 และด้วยความหวาดกลัวซึ่งมีมูลอันจะกล่าวอ้างได้ว่าจะได้รับการประหัตประหารด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าจะทางสังคมหรือทางความคิดด้านการเมืองก็ตาม และในขณะที่เดียวกันบุคคลผู้นี้ไม่สามารถหรือไม่สมัครใจ ที่จะรับความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติเนื่องจากความหวาดกลัวดังกล่าว หรือนอกจากนี้บุคคลไร้สัญชาติซึ่งอยู่นอกอาณาเขตรัฐ ที่เดิมมีถิ่นฐานพำนักประจำแต่ไม่สามารถหรือไม่สมัครใจที่จะกลับไปเพื่อพำนักในรัฐดังกล่าว ด้วยเหตุแห่งความหวาดกลัวที่กล่าวมาข้างต้น

ในกรณีของบุคคลที่มีหลายสัญชาติคำว่า “รัฐแห่งสัญชาติของตน” หมายถึงรัฐที่บุคคลนั้นมีสัญชาติและไม่อาจถือได้ว่า บุคคลนั้นขาดจากความคุ้มครองของรัฐแห่งสัญชาติของตน จากการที่บุคคลนั้นยินยอมต่อการใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองของรัฐใดรัฐหนึ่งที่ตนมีสัญชาติ ทั้งนี้ยกเว้นกรณีที่มีการยินยอมเช่นนั้นมิเหตุจากความหวาดกลัวซึ่งมีมูลอันจะกล่าวอ้างได้

ข. (1) ตามอนุสัญญาฉบับนี้ คำว่า “เหตุการณ์ก่อนวันที่ 1 มกราคม 1951” ในมาตรา 1 ส่วนข้อกำหนด ก. ให้หมายถึง

(ก) “เหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในยุโรปก่อนวันที่ 1 มกราคม 1951” หรือ

(ข) “เหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในยุโรปหรือที่อื่นใดก่อนวันที่ 1 มกราคม 1951” และเมื่อลงนาม สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ ให้แต่ละรัฐภาคีผู้ทำสัญญาระบุให้ประจักษ์ว่าคนหมายถึงเหตุการณ์ใดข้างต้น ในการปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาฉบับนี้

(2) รัฐภาคีผู้ทำสัญญาใดก็ได้เลือกรับ (ก) อาจขยายพันธกรณีของตนเมื่อไรก็ได้ด้วยการเลือกรับ (ข) โดยแจ้งให้เลขธิการสหประชาชาติทราบ

- ก. ให้เลิกใช้อสัญญาฉบับนี้กับบุคคลใดตามความหมายของส่วนข้อกำหนด ก หากบุคคลนั้น
- (1) ได้ใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติของคนอีกวาระหนึ่งด้วยความสมัครใจหรือ
  - (2) ได้รับสัญชาติเดิมคืนมาด้วยความสมัครใจ หลังจากได้สูญเสียสัญชาตินั้นไป หรือ
  - (3) ได้มาซึ่งสัญชาติใหม่และได้รับการคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติใหม่ของตน หรือ
  - (4) ได้กลับเข้าไปตั้งถิ่นฐานด้วยความสมัครใจในรัฐที่ตนได้เข้ามา หรือรัฐที่ตนอยู่ภายนอกอาณาเขต เนื่องจากความหวาดกลัวจากการประหัตประหาร หรือ

(5) ไม่อาจปฏิเสธที่จะใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติของตน เนื่องจากสถานการณ์ที่ทำให้ถือได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ลี้ภัยได้สิ้นสุดลงแล้ว

ทั้งนี้จะไม่ใช้วรรคนี้ต่อผู้ลี้ภัยตามส่วนข้อกำหนด ก(1) แห่งมาตรานี้ หากสามารถอ้างเหตุผลบังคับตามเหตุที่เคยมีการประหัตประหารมาก่อนหน้านั้นเพื่อปฏิเสธที่จะใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติ

(6) เป็นบุคคลไร้สัญชาติ ซึ่งสามารถกลับสู่รัฐที่ตนเดิมมีถิ่นฐานพำนักประจำได้ เนื่องจากสถานการณ์ที่ทำให้ถือได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ลี้ภัยได้สิ้นสุดลงแล้ว

ทั้งนี้ จะไม่ใช้วรรคนี้ต่อผู้ลี้ภัยต่อผู้ลี้ภัยตามส่วนข้อกำหนด ก(1) แห่งมาตรานี้ หากสามารถอ้างเหตุผลบังคับตามเหตุเคยมีการประหัตประหารมาก่อนหน้านั้นเพื่อปฏิเสธที่จะกลับไปยังรัฐที่ตนเดิมมีถิ่นฐานพำนักประจำ

ง. อนัญญาฉบับนี้จะไม่ใช้ต่อบุคคลที่ในขณะนี้ได้รับความคุ้มครองหรือความช่วยเหลือจากองค์กรหรือหน่วยของสหประชาชาตินอกจากข้าหลวงผู้ลี้ภัยของสหประชาชาติ

เมื่อความคุ้มครองหรือความช่วยเหลือดังกล่าวได้สิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตามโดยปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดถึงสถานะของบุคคลดังกล่าวตามที่มติของสมัชชาของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ให้ถือด้วยเหตุนี้ว่าบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากอนัญญาฉบับนี้

จ. อนัญญาฉบับนี้จะไม่ใช้ต่อบุคคลที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในรัฐที่ตนพำนักอยู่ยอมรับว่ามีสิทธิและหน้าที่ซึ่งผู้ถือสัญชาติของรัฐนั้น

ฉ. ข้อกำหนดแห่งอนัญญาฉบับนี้จะไม่ใช่ต่อบุคคลซึ่งมีเหตุผลหนักแน่นในอันที่จะทำให้พิจารณาได้ว่า

(ก) บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรมต่อสันติภาพ อาชญากรรมสงครามหรืออาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญระหว่างประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้

(ข) บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งมิใช่อาชญากรรมการเมืองนอกอาณาเขตของรัฐที่ตนขออาศัยลี้ภัยก่อนที่รัฐนั้นจะยอมรับเข้าอาณาเขตในฐานะผู้ลี้ภัย

(ค) บุคคลที่มีความผิดในการละเมิดวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ

มาตรา 2 พันธะโดยทั่วไป

ผู้ลี้ภัยทุกคนมีหน้าที่ต่อรัฐที่ตนเข้ามาอยู่ในอาณาเขต ซึ่งหน้าที่นี้หมายถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับและมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

มาตรา 3 การไม่เลือกปฏิบัติ

ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาใช้บทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้ต่อผู้ลี้ภัยโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ศาสนา หรือประเทศที่อยู่เดิม

มาตรา 4 ศาสนา

รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะให้ผลปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยภายในอาณาเขตของรัฐภาคีนั้นอย่างน้อยเท่าเทียมกับผลปฏิบัติที่ให้ต่อคนชาติในเรื่องเสรีภาพการประกอบกิจกรรมทางศาสนาและการให้การศึกษาทางศาสนาแก่บุตรหลาน

มาตรา 5 สิทธิต่าง ๆ เกินจากที่อนุสัญญานี้กำหนด

ให้ถือว่าไม่มีสิ่งใดในอนุสัญญานี้ที่รื้อถอนสิทธิและผลประโยชน์ที่รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผู้ลี้ภัยเกินจากที่ได้กำหนดไว้ตามอนุสัญญานี้

มาตรา 6 ข้อความที่ว่า “ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน”

เพื่อประโยชน์ของอนุสัญญานี้ ข้อความที่ว่า “ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน” หมายถึง เงื่อนไขใด ๆ ก็ตามที่บุคคลต้องปฏิบัติตาม (รวมทั้งเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาและเกี่ยวกับการเขียนหรือพำนัก) ซึ่งบุคคลนั้นหากคนมิได้เป็นผู้ลี้ภัยก็ต้องปฏิบัติตามอยู่แล้ว ในอันที่จะได้มาซึ่งสิทธิที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เว้นแต่เงื่อนไขซึ่งไม่สามารถปฏิบัติตามได้ โดยเหตุแห่งสภาพความเป็นผู้ลี้ภัย

มาตรา 7 ข้อยกเว้นจากการถ้อยที่ถ้อยอาศัย

1. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติต่อคนต่างด้าวโดยทั่วไป เว้นแต่อนุสัญญานี้มีบทบัญญัติให้ความอนุเคราะห์ดีกว่า

2. ให้ผู้ลี้ภัยที่พึ่งได้รับสิทธิยกเว้นจากเงื่อนไขที่ลี้ภัยอาศัยสืบเนื่องจากการนิคมบัญชีในดินแดนของ
บรรดารัฐภาคีผู้ทำสัญญาหลังจากการพำนักได้เป็นระยะเวลาสามปี

3. ในกรณีที่ไม่มีการลี้ภัยที่ลี้ภัยอาศัยรัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะให้สิทธิและผลประโยชน์ต่อผู้ลี้ภัยต่อไปตามสิทธิที่
พึงมีอยู่แล้วนับแต่วันที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ต่อรัฐนั้น.

4. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาพิจารณาอย่างเป็นคุณในอันที่จะให้สิทธิและผลประโยชน์ต่อผู้ลี้ภัยเกินกว่าที่ได้รับอยู่
แล้วตามสิทธิในวรรค 2 และ 3 ในกรณีที่ไม่มีการลี้ภัยที่ลี้ภัยอาศัย และให้ขยายข้อยกเว้นจากการลี้ภัยที่ลี้ภัยอาศัยต่อผู้ลี้ภัยที่
ไม่เข้าตามเงื่อนไขที่ซึ่งกำหนดไว้ในวรรค 2 และ 3

5. ข้อกำหนดวรรค 2 และ 3 นั้นให้ใช้ต่อสิทธิและผลประโยชน์ที่ได้กล่าวถึงในมาตรา 13, 18, 19, 21
และ 22 แห่งอนุสัญญานี้ตลอดจนสิทธิและผลประโยชน์ซึ่งอนุสัญญานี้มิได้บัญญัติไว้ด้วย

มาตรา 8

การยกเว้นจากมาตรการพิเศษ

สำหรับมาตรการพิเศษที่อาจใช้ต่อบุคคล ทริพปลิน หรือผลประโยชน์ของชนชาติรัฐอื่นนั้น รัฐภาคีผู้ทำสัญญา
ไม่อาจใช้มาตรการดังกล่าวต่อผู้ลี้ภัยซึ่งถือสัญชาติของรัฐอื่นข้างต้นอย่างเป็นทางการด้วยเหตุแห่งสัญชาติของรัฐนั้นเพียงเหตุ
เดียว หากรัฐภาคีผู้ทำสัญญามีอาจใช้หลักการกว้าง ๆ ตามมาตรานี้ เนื่องจากกฎหมายนิคมบัญชีของตนห้ามไว้ รัฐนั้นก็จะให้
การยกเว้นจากมาตรการพิเศษของตนในลักษณะที่เป็นคุณต่อผู้ลี้ภัยนั้นในกรณีที่เหมาะสม

มาตรา 9

มาตรการชั่วคราว

ไม่มีสิ่งใดในอนุสัญญานี้ที่จะห้ามรัฐภาคีผู้ทำสัญญาในช่วงเวลาสงครามหรือสถานการณ์อื่นที่พิเศษและร้าย
แรง ใช้มาตรการชั่วคราว ซึ่งรัฐนั้นพิจารณาเห็นว่าจำเป็นต่อความมั่นคงแห่งชาติต่อบุคคลใด ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาโดย
รัฐภาคีผู้ทำสัญญานั้นว่า เป็นผู้ลี้ภัยแท้จริงหรือไม่ และมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการนั้นต่อไปหรือไม่ ในกรณีของบุคคลนั้น
เพื่อผลประโยชน์ของความมั่นคงแห่งชาติ

มาตรา 10

การให้พำนักอยู่ต่อไป

1. ในกรณีของผู้ลี้ภัยที่พลัดถิ่นโดยการบังคับระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองและถูกส่งเข้าไปพำนักในดินแดนของ
รัฐภาคีผู้ทำสัญญา ให้ถือว่าระยะเวลาที่ถูกบังคับให้อยู่ที่นั่น เป็นการพำนักอยู่ภายในดินแดนนั้นโดยชอบด้วย
กฎหมาย

2. เมื่อผู้ลี้ภัยพลัดถิ่นโดยการบังคับระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองจากดินแดนของรัฐภาคีผู้ทำสัญญาได้กลับ

ไปยังที่นั้น เพื่อพำนักก่อนการบังคับใช้สัญญานี้ ให้ถือว่าระยะเวลาของการพำนักก่อนและหลังถูกบังคับให้พลัดถิ่นนั้นเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน เพื่อการใดก็ตามที่จำเป็นต้องแสดงว่ามีการพำนักที่ต่อเนื่องกัน

มาตรา 11

กะลาสีลี้ภัย

ในกรณีผู้ลี้ภัยที่เป็นกะลาสีประจำเรือที่ชักธงของรัฐภาคีผู้ทำสัญญา ให้รัฐนั้นพิจารณาด้วยความเมตตา เรื่องการตั้งถิ่นฐาน ในดินแดนของรัฐนั้น และการออกเอกสารเดินทางให้ หรือการขอเข้าดินแดนเป็นการชั่วคราวโดยเฉพาะ เพื่อเอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานในประเทศอื่นต่อไป

หมวดที่ 2

สถานภาพทางกฎหมาย

มาตรา 12

สถานภาพส่วนบุคคล

1. ให้สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ลี้ภัยขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศแห่งภูมิลำเนาหรือหากเป็นผู้ไร้ภูมิลำเนาให้ขึ้นกับกฎหมายของประเทศที่พำนักอยู่
2. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาเคารพต่อสิทธิที่ผู้ลี้ภัยมีอยู่เดิมอันขึ้นอยู่กับสถานภาพส่วนบุคคล โดยเฉพาะสิทธิเกี่ยวเนื่องกับการสมรส โดยผู้ลี้ภัยต้องปฏิบัติตามพิธีการที่กฎหมายของรัฐนั้นกำหนดไว้หากจำเป็น ทั้งนี้หมายถึงสิทธิที่กฎหมายของรัฐนั้นให้การรับรองหากไม่เป็นผู้ลี้ภัย

มาตรา 13

สังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์

ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติที่เป็นคุณต่อผู้ลี้ภัยเท่าที่เป็นไปได้ซึ่งไม่ว่าในกรณีใดจะไม่น้อยกว่าที่ให้ต่อคนต่างด้าวโดยทั่วไปในสถานการณ์เดียวกัน เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์และสิทธิอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสัญญาเช่าหรือสัญญาอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์

มาตรา 14

สิทธิในศิลปกรรมและทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม

ให้ผู้ลี้ภัยได้รับความคุ้มครองในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม เช่น สิ่งประดิษฐ์ แผนแบบ หรือตัวอย่างแบบ เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้าและสิทธิในผลงานทางวรรณคดี ศิลปะ และวิทยาศาสตร์ ในรัฐที่เขามีถิ่นฐานพำนักประจำ

เช่นเดียวกับผู้ที่มีสัญชาติของรัฐนั้น ในดินแดนของรัฐภาคีผู้ทำสัญญาอื่น ๆ ให้เขาได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับผู้ที่มีสัญชาติของรัฐที่เขาถือฐานพำนักประจำในดินแดนของรัฐนั้น

มาตรา 15

สิทธิในการเข้าร่วมสมาคม

ในเรื่องการเข้าร่วมสมาคมและการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานที่มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองและเพื่อหวังกำไรให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญา ให้ผลปฏิบัติด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งต่อผู้ลี้ภัยที่อาศัยอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายในอาณาเขตของรัฐนั้น เช่นเดียวกันกับที่รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติแก่คนชาติรัฐที่สาม ในสถานการณ์เดียวกัน

มาตรา 16

การนำคดีขึ้นสู่ศาล

1. ให้ผู้ลี้ภัยมีเสรีภาพในการนำคดีขึ้นสู่ศาลยุติธรรมภายในอาณาเขตของรัฐภาคีผู้ทำสัญญาทุกรัฐ
2. ให้ผู้ลี้ภัยมีสิทธิได้รับผลปฏิบัติจากรัฐภาคีผู้ทำสัญญาที่เขาถือฐานพำนักประจำเช่นเดียวกับที่รัฐนั้นให้ต่อคนชาติของรัฐนั้นในเรื่องการนำคดีขึ้นสู่ศาลรวมทั้งการช่วยเหลือทางกฎหมายและช้อยกเว้นจากการตัดสินโดยไม่มีหลักประกัน
3. ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องตามวรรค 2 ให้ผู้ลี้ภัยได้รับผลปฏิบัติเช่นเดียวกับคนชาติของรัฐที่เขาถือฐานพำนักประจำในรัฐอื่น นอกจากที่เขาถือฐานพำนักประจำด้วย

หมวดที่ 3

การประกอบอาชีพเพื่อหารายได้

มาตรา 17

การรับจ้างเพื่อค่าแรง

1. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งต่อผู้ลี้ภัยที่อาศัยอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายภายในอาณาเขตของรัฐนั้นเช่นเดียวกันกับที่รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติแก่คนชาติรัฐที่สามเกี่ยวกับสิทธิในการรับจ้างเพื่อค่าแรงในสถานการณ์เดียวกัน
2. ในกรณีใดก็ตาม ห้ามใช้มาตรการจำกัดต่อคนต่างด้าวหรือการจ้างคนต่างด้าวเพื่อปกป้องตลาดแรงงานแห่งชาติต่อผู้ลี้ภัยซึ่งเคยได้รับการยกเว้นจากมาตรการเหล่านั้น ในวันที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับต่อรัฐภาคีผู้ทำสัญญาที่เกี่ยวข้องหรือซึ่งเข้าตามเงื่อนไขใดดังต่อไปนี้

- (ก) ได้พำนักอยู่ในรัฐนั้นครบสามปีแล้ว
- (ข) มีคู่สมรสเป็นพลเมืองของรัฐที่ตนพำนักอยู่ ทั้งนี้ผู้ลี้ภัยไม่อาจถืออ้างประโยชน์จากบทบัญญัตินี้หากได้ทอดทิ้งคู่สมรสแล้ว
- (ค) มีบุตรหนึ่งคนหรือมากกว่านั้นที่มีสัญชาติของรัฐที่ตนพำนักอยู่
3. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาพิจารณาด้วยความเมตตาในการปรับสิทธิของผู้ลี้ภัยที่เกี่ยวกับการรับจ้างเพื่อค่าแรงให้เท่าเทียมกับสิทธิของพลเมืองของรัฐนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ลี้ภัยที่เข้าเมืองตามโครงการรับสมัครแรงงานหรือโครงการรับคนเข้าเมือง

มาตรา 18 การประกอบธุรกิจส่วนตัว

ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติที่เป็นคุณต่อผู้ลี้ภัยเท่าที่เป็นไปได้ที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐนั้นโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งไม่ว่าในกรณีใดจะไม่น้อยกว่าที่ให้ต่อคนต่างด้าวโดยทั่วไปในสถานการณ์เดียวกันเกี่ยวกับสิทธิในการประกอบธุรกิจ โดยตนเองด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม และการพาณิชย์ และด้านการจัดตั้งบริษัท การค้า หรืออุตสาหกรรม.

มาตรา 19 วิชาชีพอิสระ

1. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติที่เป็นคุณต่อผู้ลี้ภัยเท่าที่เป็นไปได้ที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐนั้นโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีคุณวุฒิที่เจ้าพนักงานที่มีอำนาจของรัฐนั้นให้การรับรองและที่ความต้องการที่จะประกอบวิชาชีพอิสระซึ่งไม่ว่าในกรณีใดจะไม่น้อยกว่าที่ให้ต่อคนต่างด้าวโดยทั่วไปในสถานการณ์เดียวกัน
2. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาใช้ความพยายามอย่างยิ่งโดยสอดคล้องกับกฎหมายและรัฐธรรมนูญของตนในอันที่จะจัดให้ผู้ลี้ภัยนั้นได้ตั้งถิ่นฐานในดินแดนซึ่งรัฐนั้นรับผิดชอบในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนอกเหนือไปจากดินแดนแห่งเมืองแม่

หมวดที่ 4 สวัสดิการ

มาตรา 20 การปันส่วน

ให้ผู้ลี้ภัยได้รับผลปฏิบัติเยี่ยงพลเมืองในกรณีที่มีการใช้ระบบการปันส่วนต่อพลเมืองทั่วไปซึ่งควบคุมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ขาดแคลนทั่วไป

มาตรา 21

ที่อยู่อาศัย

ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติที่เป็นคุณต่อผู้ลี้ภัยเท่าที่เป็นไปได้ที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐนั้น โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งไม่ว่าในกรณีใดจะไม่น้อยกว่าที่ให้ต่อคนต่างด้าวโดยทั่วไปในสถานการณ์เดียวกัน ในเรื่องที่อยู่อาศัยเท่าที่มีการกำหนดในกฎหมายระเบียบบังคับหรือภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา 22

การศึกษาของรัฐ

1. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาให้ผลปฏิบัติที่เป็นคุณต่อผู้ลี้ภัยเท่าที่เป็นไปได้ซึ่งไม่ว่าในกรณีใดจะไม่น้อยกว่าที่ให้ต่อคนต่างด้าวโดยทั่วไปในสถานการณ์เดียวกัน เกี่ยวกับการศึกษาที่นอกเหนือจากระดับขั้นพื้นฐานและโดยเฉพาะเกี่ยวกับการได้รับการศึกษา การรับรองประกาศนียบัตรอนุปริญญาบัตรและปริญญาบัตร การผ่อนปรนเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมการศึกษา และการให้ทุนการศึกษา

มาตรา 23

การบรรเทาทุกข์สาธารณชน

รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะให้ผลปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ต่อผู้ลี้ภัยซึ่งอยู่ในอาณาเขตของรัฐโดยชอบด้วยกฎหมาย ในเรื่องการบรรเทาทุกข์สาธารณชนและความช่วยเหลือ

มาตรา 24

กฎหมายแรงงานและการประกันสังคม

1. รัฐภาคีผู้ทำสัญญา จะให้ผลปฏิบัติเยี่ยงคนชาติต่อผู้ลี้ภัยซึ่งอยู่ในอาณาเขตของรัฐโดยชอบด้วยกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ.-

ก. เท่าที่มีการบัญญัติกฎหมายหรือข้อบังคับหรือการควบคุมของเจ้าหน้าที่บริหารเงินได้รวมทั้งเงินที่จ่ายแก่ครอบครัว อันเป็นส่วนหนึ่งของเงินได้ เวลาการทำงาน การจัดการค่าล่วงเวลา วันหยุดที่ได้รับเงิน ข้อจำกัดการนำงานมาทำที่บ้าน อายุขั้นต่ำในการจ้างงาน การฝึกหัดงานและการฝึกปฏิบัติ การทำงานของหญิงและผู้เยาว์ การได้รับประโยชน์จากการสำรองรวม

ข. การประกันสังคม (บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการประสมภยในการงานโรครภัยใช้เจ็บสืบเนื่องจากการประกอบอาชีพ การมีครรภ์ เจ็บป่วย ทูพลภาพ ชราภาพ คาย ว่างาน ความรับผิดชอบเกี่ยวกับครอบครัว และกรณีอื่นใดซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ที่อยู่ภายในขอบเขตของการประกันสังคมตามกฎหมายแห่งชาติหรือข้อบังคับ) โดยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการที่เหมาะสมซึ่งอาจมีขึ้นเพื่อธำรงไว้ซึ่งสิทธิอันได้รับมาแล้วและสิทธิซึ่งกำลังจะได้รับ
- 2) กฎหมายแห่งชาติหรือระเบียบข้อบังคับของประเทศซึ่งผู้ลี้ภัยเข้าไปอยู่อาศัย อาจกำหนดการจัดการพิเศษเกี่ยวกับเงินช่วยเหลือทั้งหมดหรือแต่บางส่วนซึ่งต้องจ่ายจากเงินกองทุนสาธารณะ และเกี่ยวกับเงินซึ่งจ่ายให้แก่ผู้ซึ่งมีกระทำความผิดในใจในการสะสมซึ่งกำหนดไว้ในกาจ่ายเงินบำนาญตามปกติ
2. สิทธิที่จะได้รับเงินชดเชยจากการตายของผู้ลี้ภัยเนื่องจากประสบอันตรายจากการรับจ้างทำงานหรือจากโรคภัยไข้เจ็บสืบเนื่องจากการประกอบอาชีพ จะไม่ถูกระทบจากการที่ผู้ได้รับประโยชน์อยู่ภายนอกอาณาเขตของรัฐบาลผู้ทำสัญญา
3. รัฐบาลผู้ทำสัญญาจะอำนวยความสะดวกอันเกิดจากความตกลงที่มีระหว่างคนให้แก่ผู้ลี้ภัยหรือ ที่อาจทำขึ้นในภายภาคหน้าเกี่ยวกับการธำรงไว้ซึ่งสิทธิอันได้รับมาแล้วหรือสิทธิซึ่งกำลังจะได้รับมาอันเกี่ยวกับการประกันสังคม ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขเฉพาะที่ใช้บังคับแก่คนชาติของรัฐผู้ลงนามในความตกลงดังกล่าว
4. รัฐบาลผู้ทำสัญญาจะพิจารณาด้วยความเมตตาที่จะอำนวยความสะดวกอันเกิดจากความตกลงที่คล้ายคลึงกันนี้ แก่ผู้ลี้ภัยมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในกรณีที่มีความตกลงที่คล้ายคลึงดังกล่าวใช้บังคับระหว่างรัฐบาลผู้ทำสัญญาและรัฐที่มีใ้ภักดีผู้ทำสัญญาแห่งอนุสัญญานี้

หมวดที่ 5

มาตรการบริหาร

มาตรา 25

ความช่วยเหลือจากด้านบริหาร

1. เมื่อการใช้สิทธิของผู้ลี้ภัยตามปกติจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของต่างประเทศซึ่งผู้ลี้ภัยไม่อาจเข้าถึงเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้ รัฐบาลผู้ทำสัญญา ซึ่งผู้ลี้ภัยพำนักอยู่จะได้จัดความช่วยเหลือดังกล่าวแก่ผู้นั้นโดยเจ้าหน้าที่ของตนหรือโดยเจ้าหน้าที่ระหว่างประเทศ
2. เจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ทั้งหลายซึ่งได้กล่าวถึงในวรรค 1 จะได้ส่งหรือจัดให้มีการส่งภายใต้การอำนวยความสะดวกของคน เอกสารหรือคำรับรองต่าง ๆ ไปยังผู้ลี้ภัยเช่นเดียวกันกับจะได้ทำในกรณีปกติต่อคนต่างด้าว โดยหรือผ่านเจ้าหน้าที่แห่งชาติคนต่างด้าวนั้น
3. เอกสารหรือคำรับรองต่าง ๆ ซึ่งได้มีการส่งนั้นให้ใช้แทนเอกสารราชการซึ่งส่งให้กับคนต่างด้าว โดยหรือผ่านทางเจ้าหน้าที่แห่งชาติของคนและชอบที่จะได้รับความเชื่อถือเมื่อไม่มีข้อพิสูจน์เป็นอย่างอื่น
4. เว้นในกรณีที่อาจให้ผลปฏิบัติพิเศษต่อผู้ยากไร้ บริการต่าง ๆ ซึ่งกล่าวไว้ ณ ที่นี้ อาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้ แต่ค่าธรรมเนียมดังกล่าวจะเรียกเก็บได้ในอัตราอันสมควร และสมสัดส่วนกับอัตราที่เรียกเก็บจากคนชาติ สำหรับบริการที่คล้ายคลึงกัน
5. บทบัญญัติในมาตรานี้ ย่อมไม่กระทบกระเทือนต่อมาตรา 27 และ 28

มาตรา 26
อิสรภาพในการเคลื่อนย้าย

รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะให้ผู้ลี้ภัย ซึ่งอยู่ในอาณาเขตตนโดยชอบด้วยกฎหมายได้รับสิทธิที่จะเลือกที่อยู่อาศัยและเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีในดินแดนของรัฐ ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับซึ่งใช้กับคนต่างด้าวโดยทั่ว ๆ ไปในกรณีเช่นเดียวกัน

มาตรา 27
หนังสือแสดงตน

ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาออกหนังสือแสดงตนแก่ผู้ลี้ภัยภายในอาณาเขตของตน ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มียศเอกสารเดินทางที่ใช้ได้

มาตรา 28
เอกสารเดินทาง

1. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาออกเอกสารเดินทางแก่ผู้ลี้ภัยซึ่งอยู่ในอาณาเขตของรัฐนั้น โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อวัตถุประสงค์ในการเดินทางภายนอกอาณาเขตของรัฐนั้น เว้นเสียแต่ว่าจะทำได้เนื่องจากเหตุผลบังคับทางด้านความมั่นคงแห่งชาติหรือเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและให้ใช้ข้อกำหนดต่อท้ายแห่งอนุสัญญานี้ ซึ่งเกี่ยวกับเอกสารดังกล่าว รัฐภาคีผู้ทำสัญญาอาจออกเอกสารเดินทางเช่นว่าแก่ผู้ลี้ภัยอื่นใดภายในอาณาเขตรัฐ รัฐจะพิจารณาด้วยความเมตตาในการออกเอกสารเดินทางเช่นว่านี้แก่ผู้ลี้ภัยทั้งหลายที่อยู่ในอาณาเขตรัฐซึ่งไม่สามารถจะได้รับการเดินทางจากประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่โดยชอบด้วยกฎหมาย

2. ให้เอกสารเดินทางที่ออกให้แก่ผู้ลี้ภัยภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศที่แล้วมาโดยภาคีที่เกี่ยวข้องนั้นได้รับการยอมรับและปฏิบัติโดยรัฐภาคีผู้ทำสัญญาเช่นเดียวกันกับเอกสารเดินทางซึ่งได้ออกตามมาตรานี้

มาตรา 29
ภาษีเงินได้ของแผ่นดิน

1. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะไม่เรียกเก็บอากร เงินอันพึงชำระ หรือภาษีในลักษณะใดก็ตามจากผู้ลี้ภัยไม่ว่าในรูปแบบอื่นใดหรือที่สูงกว่าอันจะเรียกเก็บได้จากคนชาติในสถานการณที่คล้ายคลึงกัน

2. ความในวรรคหนึ่งข้างต้นไม่ตัดสิทธิในการประยุกต์กฎหมายหรือข้อบังคับใด ๆ กับผู้ลี้ภัยเช่นเดียวกับที่ใช้กับคนต่างด้าว ในเรื่องการเรียกเก็บเงินอันพึงชำระซึ่งเกิดจากการออกเอกสารราชการต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือแสดงตน

มาตรา 30
การโอนสินทรัพย์

1. ให้รัฐภาคีผู้ทำสัญญาอนุญาตตามกฎหมายและข้อบังคับของรัฐให้ผู้ลี้ภัยโอนสินทรัพย์ซึ่งได้นำเข้ามาในอาณาเขตของรัฐไปยังอีกประเทศหนึ่งซึ่งยอมรับให้มีการตั้งถิ่นฐาน

2. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะพิจารณาด้วยความเมตตาในคำขออนุญาตโอนสิทธิของผู้อยู่ซึ่งจำเป็นในการตั้งถิ่นฐานในอีกประเทศหนึ่งซึ่งได้ยอมรับคนไม่ว่าสัญชาติเหล่านั้นจะอยู่ที่ใด

มาตรา 31

ผู้อยู่โดยมิชอบด้วยกฎหมายในประเทศที่ตนอาศัยอยู่

1. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะไม่ลงโทษทางอาญา ด้วยเหตุแห่งการเข้าเมืองหรือการปรากฏตัวโดยผิดกฎหมายแก่ผู้อยู่ซึ่งเดินทางโดยตรงมาจากดินแดนซึ่งชีวิตหรือเสรีภาพถูกคุกคามตามความหมายของมาตรา 1 เข้ามาหรือปรากฏตัวในอาณาเขตโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้ถ้าหากว่าผู้อยู่ได้รายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่และแสดงเหตุอันควรเชื่อถือได้ในการเข้าเมืองหรือการปรากฏตัวโดยผิดกฎหมายนั้น.
2. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะไม่วางข้อจำกัดต่อการเคลื่อนย้ายของผู้อยู่ภายนอกไปจากเท่าที่จำเป็นและข้อจำกัดเช่นว่าจะมีผลเพียงคราบถึงเมื่อมีการวางแผนทางจัดสถานะของผู้อยู่ในประเทศ หรือเมื่อผู้อยู่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปอยู่ในประเทศอื่น รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะยอมให้ผู้อยู่มีเวลาพอสมควร และให้ความสะดวกทุกประการที่จำเป็น ที่จะได้รับอนุมัติให้เข้าไปอยู่ในประเทศอื่น

มาตรา 32

การขับไล่

1. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะไม่ขับไล่ผู้อยู่ซึ่งชอบด้วยกฎหมายจากอาณาเขตของตน เว้นเสียแต่เพื่อความมั่นคงของชาติหรือเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. การขับไล่ผู้อยู่จะกระทำได้เฉพาะตามคำตัดสินซึ่งได้ดำเนินตามกระบวนการนิติธรรมเท่านั้น เว้นเสียแต่ว่าจะต้องปฏิบัติตามเหตุผลบังคับเพื่อความมั่นคงของชาติ ผู้อยู่จะได้รับอนุญาตให้ยื่นหลักฐานเพื่อพิสูจน์ตนเองและให้อุทธรณ์ และให้มีตัวแทนเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือต่อบุคคลคนเดียวหรือหลายคนซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ
3. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะให้เวลาพอสมควรแก่ผู้อยู่เพื่อแสวงหาการรับเข้าเมืองตามกฎหมายในประเทศอื่น รัฐภาคีผู้ทำสัญญาสงวนสิทธิที่จะใช้วิธีการภายในบางประการในระหว่างระยะเวลาเช่นนั้น ตามที่เห็นว่าจำเป็น

มาตรา 33

ข้อห้ามการขับไล่หรือการส่งกลับ

“การผลักดัน”

1. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะไม่ขับไล่หรือส่งกลับ (ผลักดัน) ผู้อยู่ไม่ว่าจะโดยลักษณะใด ๆ ไปยังชายเขตแห่งดินแดนซึ่ง ณ ที่นั้นชีวิตหรือ ิสรภาพของผู้อยู่อาจได้รับการคุกคามด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมာชิกภาพ ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าทางสังคมหรือทางความคิดด้านการเมือง

2. ประโยชน์อันเกิดจากบทบัญญัตินี้ มิให้ยกขึ้นกล่าวอ้างโดยผู้ลี้ภัยซึ่งมีเหตุสมควรอันถือได้ว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศที่ได้เข้าไปพำนักหรือผู้ซึ่งโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดถูกตัดสินว่า กระทำความผิดอาญาร้ายแรงอันเป็นภัยต่อประชาคมของประเทศนั้น

มาตรา 34

การโอนสัญชาติ

รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะอำนวยความสะดวกครบเท่าที่สามารถจะทำได้ในการทำให้ผู้ลี้ภัยได้โอนสัญชาติและปรับให้เป็นคนพื้นเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐจะพยายามทุกวิถีทางที่จะรีบเร่งกระบวนการโอนสัญชาติและจะลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะเกิดจากกระบวนการนั้นเท่าที่ทำได้

หมวดที่ 6

บทบัญญัติต่อเนื่องและชั่วคราว

มาตรา 35

ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่แห่งชาติกับองค์การสหประชาชาติ

1. รัฐภาคีผู้ทำสัญญารับรองที่จะร่วมมือกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ หรือหน่วยงานอื่นของสหประชาชาติซึ่งจะรับช่วงสืบต่องานในการปฏิบัติการกิจ และโดยเฉพาะในการช่วยให้ความสะดวกในหน้าที่อำนาจการประยุกต์บทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้
2. เพื่อให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ หรือหน่วยงานอื่นของสหประชาชาติซึ่งจะรับช่วงสืบต่องาน สามารถที่จะจัดทำรายงานต่อองค์กรซึ่งมีอำนาจของสหประชาชาติ รัฐภาคีผู้ทำสัญญารับรองที่จะจัดหาข่าวสารและข้อมูลทางสถิติซึ่งมีการร้องขอโดยหน่วยงานข้างต้นในรูปแบบที่เหมาะสมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
  - ก. สภาวะของผู้ลี้ภัย
  - ข. การอนุวรรตนาการของอนุสัญญานี้ และ
  - ค. กฎหมาย ข้อบังคับ และคำสั่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลบังคับหรืออาจจะมีผลบังคับอันเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย

มาตรา 36

ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายแห่งชาติ

รัฐภาคีผู้ทำสัญญาจะแจ้งให้เลขาธิการสหประชาชาติทราบถึงกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งรัฐอาจดำเนินการไปเพื่อประยุกต์อนุสัญญานี้

มาตรา 37

ความสัมพันธ์กับอนุสัญญาก่อน ๆ

ในระหว่างภาคีด้วยกันให้ใช้อนุสัญญานั้นแทน ความตกลงซึ่งได้กระทำเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 1922, 31 พฤษภาคม 1924, 12 พฤษภาคม 1926, 30 มิถุนายน 1928 และ 30 กรกฎาคม 1935, อนุสัญญาลงวันที่ 28 ตุลาคม 1933 และ 10 กุมภาพันธ์ 1938, พิธีสารลงวันที่ 14 กันยายน 1939 และข้อตกลง ณ วันที่ 15 ตุลาคม 1946

ทั้งนี้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อมาตรา 28 วรรค 2 แห่งอนุสัญญาฉบับนี้

หมวดที่ 7

ข้อความอวสาน

มาตรา 38

การระงับข้อพิพาท

ข้อพิพาทใด ๆ ระหว่างภาคีแห่งอนุสัญญานี้ที่เกี่ยวกับการแปลหรือการประยุกต์ ซึ่งไม่สามารถจะระงับได้โดยวิธีอื่น ๆ ให้ส่งไปยังศาลยุติธรรมระหว่างประเทศโดยการร้องขอของกลุ่มพิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

มาตรา 39

การลงนาม การให้สัตยาบัน และการภาคยานุวัติ

1. อนุสัญญานี้จะเปิดให้ลงนาม ณ นครเจนีวาในวันที่ 28 กรกฎาคม 1951 และหลังจากนั้นจะเก็บรักษาไว้ที่เลขาธิการสหประชาชาติ
อนุสัญญาจะเปิดให้ลงนาม ณ สำนักงานสหประชาชาติในยุโรปตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม ถึง 31 สิงหาคม 1951 และจะเปิดให้ลงนามได้อีกครั้ง ณ สำนักงานใหญ่ของประชาชาติตั้งแต่วันที่ 17 กันยายน 1951 ถึง 31 ธันวาคม 1952
2. อนุสัญญานี้จะเปิดให้ลงชื่อได้ในนามของรัฐสมาชิกสหประชาชาติทั้งหลาย และในนามของรัฐอื่น ๆ ที่ได้รับคำเชิญให้ร่วมในการประชุมผู้มีอำนาจเต็มเรื่อง สถานภาพของผู้ลี้ภัย และบุคคลผู้ไร้สัญชาติ หรือต่อผู้เป็นฝ่ายซึ่งสมาชิกใหญ่จะมีคำเชิญขอให้ลงนาม อนุสัญญานี้จะต้องได้รับสัตยาบันและสัตยาบันสารจะต้องเก็บรักษาไว้ที่เลขาธิการสหประชาชาติ
3. อนุสัญญานี้จะเปิดเพื่อการภาคยานุวัติตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 1951 โดยรัฐซึ่งอ้างถึงในวรรค 2 ของมาตรานี้ การภาคยานุวัติจะมีผลเมื่อมีการส่งมอบภาคยานุวัติสารไว้ที่เลขาธิการสหประชาชาติ

มาตรา 40

ข้อความว่าด้วยดินแดนแห่งการประยุกต์อนุสัญญา

1. รัฐใด ๆ เมื่อลงนาม สัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ อาจประกาศให้อนุสัญญานี้ขยายการประยุกต์ไปยังดินแดนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คำประกาศเช่นนี้ให้มีผลเมื่ออนุสัญญาใช้บังคับกับรัฐนั้น
2. เมื่อเวลาใด ๆ หลังจากนั้น การขยายการประยุกต์อนุสัญญาเช่นว่านี้อาจกระทำได้โดยส่งคำบอกกล่าวไปยังเลขาธิการสหประชาชาติและจะมีผลจากวันที่เก้าสิบภายหลังวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับคำบอกกล่าวนั้น หรือจากวันที่อนุสัญญาใช้บังคับกับรัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้แล้วแต่สิ่งใดจะเกิดขึ้นหลัง
3. ในส่วนที่เกี่ยวกับดินแดนซึ่งอนุสัญญานี้ยังมีได้ขยายการประยุกต์ เมื่อเวลาลงนาม สัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ แต่ละรัฐที่เกี่ยวข้องจะพิจารณาหาหนทางที่จะดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อขยายการประยุกต์อนุสัญญานี้ไปยังดินแดนดังกล่าว

ทั้งนี้ ภายใต้บังคับแห่งความยินยอมของรัฐบาลแห่งดินแดนเหล่านั้น ซึ่งจำเป็นจะต้องขึ้นอยู่กับเหตุผลทางรัฐ-ธรรมนุญ

มาตรา 41

ข้อความว่าด้วยสหภาพ

ในกรณีสหพันธรัฐหรือรัฐซึ่งมิใช่เอกราช ให้ใช้บทบัญญัติดังต่อไปนี้

- ก. สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับมาตราต่าง ๆ ของอนุสัญญานี้ ซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติแห่งสหภาพ ให้ความผูกพันของรัฐบาลสหภาพเป็นเช่นเดียวกันกับภาคีซึ่งมิใช่สหพันธรัฐ
- ข. สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับมาตราต่าง ๆ ของอนุสัญญานี้ซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจกฎหมายแห่งมลรัฐ จังหวัดหรือมณฑล ซึ่งไม่ผูกพันตามระบบรัฐธรรมนูญแห่งสหภาพที่จะดำเนินการทางกฎหมาย ให้รัฐบาลสหพันธรัฐแจ้งมาตราเหล่านั้น โดยการทำความแนะนำเพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของมลรัฐ จังหวัด, หรือมณฑลในโอกาสแรกที่ทำให้
- ค. สหพันธรัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้ โดยการร้องขอของรัฐภาคีผู้ทำสัญญาอื่น ๆ ผ่านทางเลขาธิการสหประชาชาติจะส่งคำแถลงเรื่องกฎหมายและการปฏิบัติของสหพันธรัฐและหน่วยที่ประกอบเป็นสหพันธรัฐของตน ซึ่งเกี่ยวกับบทบัญญัติใดบทบัญญัติหนึ่งโดยเฉพาะของอนุสัญญาฉบับนี้ อันแสดงขอบเขตการมีผลบังคับแห่งบทบัญญัตินั้น ทั้งนี้ไม่ว่าโดยการดำเนินการทางกฎหมายหรือวิธีอื่น

มาตรา 42

ข้อสงวน

1. เมื่อเวลาที่ลงนาม สัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ รัฐใด ๆ อาจตั้งข้อสงวนต่อมาตราต่าง ๆ แห่งอนุสัญญาได้ เว้นแต่ตาม มาตรา 1, 3, 4, 16(1), 33, 36-46 รวมกัน

2. รัฐซึ่งตั้งข้อสงวนตามวรรค 1 แห่งมาตรานี้ อาจถอนข้อสงวนนั้นได้ในเวลาใด ๆ โดยการแจ้งข้อความเพื่อให้เกิดผลเช่นนั้นไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ

มาตรา 43

การมีผลใช้บังคับ

1. อนุสัญญานี้จะมีผลบังคับในวันที่เก้าสิบ หลังจากวันที่สัตยาบันสาร หรือภาคยานุวัติสารได้มีการส่งมอบ
2. ในกรณีซึ่งรัฐสัตยาบันหรือภาคยานุวัติอนุสัญญาลบนี้ ภายหลังจากที่สัตยาบันสาร หรือภาคยานุวัติสารได้ส่งไปเก็บรักษาแล้ว ให้อนุสัญญามีผลบังคับในวันที่เก้าสิบหลังจากวันที่รัฐนั้นได้ส่งสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารไปเก็บรักษา

มาตรา 44

การเพิกถอน

1. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาอาจเพิกถอนอนุสัญญานี้ได้ในเวลาใด ๆ โดยส่งคำบอกกล่าวไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ
2. การเพิกถอนจะมีผลต่อรัฐภาคีผู้ทำสัญญา เมื่อเวลาหนึ่งปีผ่านไปนับจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับคำเพิกถอน
3. รัฐใดซึ่งได้ทำประกาศหรือคำบอกกล่าวตามมาตรา 40 อาจประกาศในเวลาใด ๆ ภายหลัง โดยการส่งคำบอกกล่าวไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ ว่าให้ระงับการขยายอำนาจบังคับแห่งอนุสัญญาลบนี้ไปยังดินแดนเช่นว่านั้น เมื่อเวลาหนึ่งปีผ่านไปนับจากวันซึ่งเลขาธิการได้รับคำบอกกล่าว

มาตรา 45

การแก้ไข

1. รัฐภาคีผู้ทำสัญญาอาจร้องขอให้มีการแก้ไขอนุสัญญานี้ได้ในเวลาใด ๆ โดยส่งคำบอกกล่าวไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ
2. สมัชชาใหญ่สหประชาชาติจะแนะนำขั้นตอน ถ้าหากมี เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามคำร้องขอนั้น

มาตรา 46

คำบอกกล่าวซึ่งจะต้องกระทำโดยเลขาธิการสหประชาชาติ

เลขาธิการสหประชาชาติจะรายงานทั้งสมาชิกทั้งหมดของสหประชาชาติและทั้งที่มีรัฐสมาชิกคามที่ระบุไว้ในมาตรา 39 ให้ทราบดังต่อไปนี้ คือ

- ก. การประกาศ และการบอกกล่าว ตามส่วน ข ของมาตรา 1
- ข. การลงนาม การสัตยาบัน และการภาคยานุวัติตามมาตรา 39
- ค. การประกาศและการบอกกล่าวตามมาตรา 40
- ง. ข้อสงวน และการถอนข้อสงวนตามมาตรา 42
- จ. วันซึ่งอนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับตามมาตรา 43
- ฉ. การเพิกถอนและการบอกกล่าวตามมาตรา 44
- ช. การร้องขอเพื่อการแก้ไขตามมาตรา 45

โดยความสุจริต ผู้ที่ลงชื่อข้างท้าย ตามที่ได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้อง ได้ลงชื่ออนุสัญญานี้ในนามของรัฐบาลของตน
ทำขึ้น ณ นครเจนีวา วันที่สี่สิบแปด เดือนกรกฎาคม หนึ่งพันเก้าร้อยห้าสิบเอ็ด ในเอกสารฉบับเดียว โดยให้ถือข้อความใน
ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสเป็นบทหลักฐานเท่าเทียมกัน ให้เก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานบรรณสารของสหประชาชาติ และให้ส่ง
คู่ฉบับซึ่งรับรองว่าถูกต้องไปยังสมาชิกสหประชาชาติ และรัฐที่มีใช้สมาชิกตามมาตรา 39.